

Информационен бюлетин Централна библиотека на БАН

Брой 4 (87), година IX

ISSN 1312-9899

София, април 2015 г.

Съдържание

Новини	2
Изложби.....	6
Мара Тодорова на страниците на в. „Развигор” (Едно неочаквано откритие) - Мария Младенова	9
Годишнини на членове на БАН (1869-2015) – Ст. Хрусанова	20
Книги от Академичното издателство „Проф. Марин Дринов”, постъпили във фонда на Централната библиотека на БАН – Е. Станчева.....	26
Нови постъпления във фонда на Централната Библиотека на БАН — Евгения Станчева	29
Нови постъпления във фонда на Централната Библиотека на БАН пристигнали по книгообмен — Евгения Станчева.....	33

Редакционна колегия: ас. Даниела Атанасова (отг. ред), Стефка Хрусанова, Евгения Станчева, доц. д-р Никола Казански.

Компютърна обработка на изображения и текст: Петър Първанов (Parvanov@cl.bas.bg)

Адрес за кореспонденция
гр. София 1040
ул. “15-ти ноември” №1
тел: 979 53 79, 979 52 54
<http://www.cl.bas.bg>
E-mail: refer3@cl.bas.bg, refer2@cl.bas.bg

Пробен достъп до колекцията от електронни книги на SPRINGER

Понеделник, 05 Май 2015

Централна библиотека на БАН и Български информационен консорциум обявяват пробен достъп до колекцията с електронни книги на академичното издателство **SPRINGER** за периода от 1 май 2015 г. до 30 юни 2015 г.

Електронните книги са обособени в 13 тематични колекции и са публикувани в периода 2013 и 2014 г. Те са богато илюстрирани, като графиките, изображенията и снимките могат лесно да се споделят. Включени са и 287 енциклопедии в различни области на знанието.

Всички заглавия са достъпни чрез платформата SpringerLink, която разполага с разнообразни функции, за да отговори на специфичните нужди на преподаватели и изследователи.

За да се запознаете със списъка от заглавия, последвайте линка: <http://link.springer.com/search?sortOrder=oldestFirst&facet-content-type=%22Book%22&showAll=false>

За достъп до началния екран за търсене в SpringerLink, отворете линка: <http://link.springer.com/>

НОВИНИ

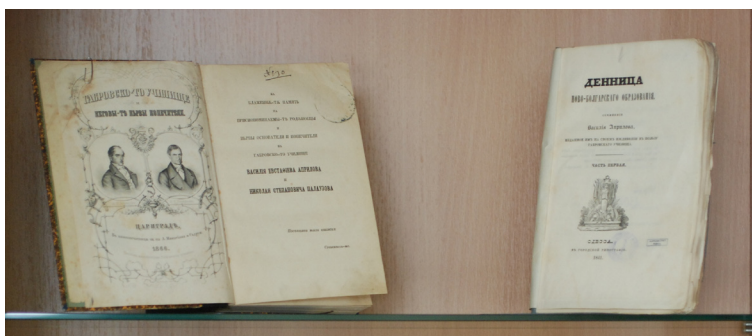
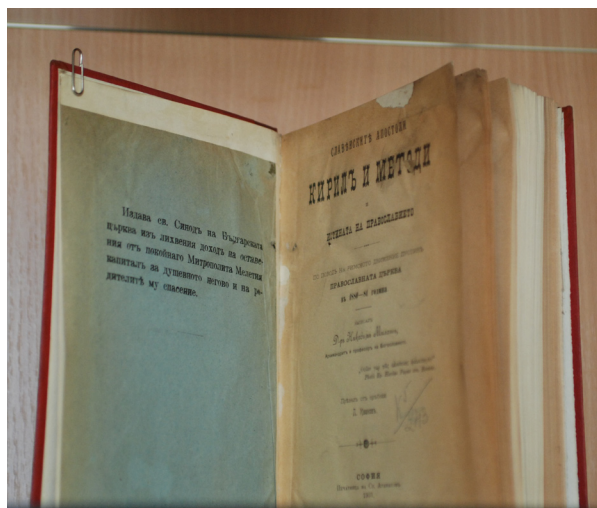
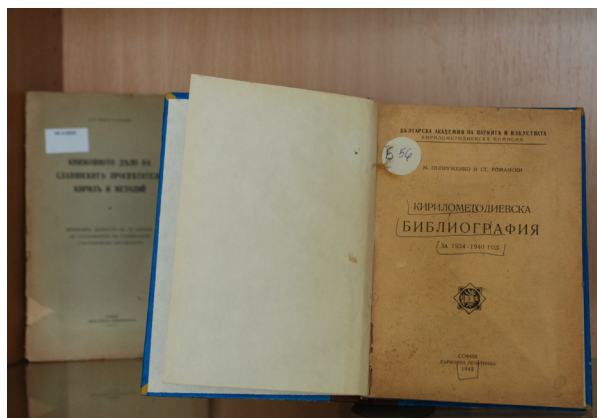
На 20 април 2015 г. в Централната библиотека на БАН беше открита изложба, посветена на 24 май – Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост.

ИЗЛОЖБА

24 МАЙ
ДЕН НА СЛАВЯНСКАТА
ПИСМЕНОСТ И КУЛТУРА

Организатор: ЦЕНТРАЛНА БИБЛИОТЕКА НА БАН
април-май 2015г.

На 22 април 2015 г. Националният музей „Земята и хората“ гостува на Столичната библиотека с изложбата „**Камъкът в българската поезия**”.

На 11 май 2015 г. Университетската библиотека „Св. Климент Охридски“ ще представи изложбата „**Поезията на камъка**” със съорганизатор Националният музей „Земята и хората”.

На 11 май 2015 г. в Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ ще бъде открита **Националната изложба „Напред, науката е слънце“**, посветена на 1200-годишнината от рождението на Св. Методий, патронния празник на Националната библиотека и професионалния празник на българските библиотекарите, под патронажа на Министерството на културата.

Фирма “Индекс” предлага книги от област туризъм на издателската група **Taylor & Francis**.
http://collections.cl.bas.bg/Reklami/TF_Tourism_and_Hospitality_Mgmt_2013-2015_-_Apr_2015_BG.xls

За контакти:

Мариана Владимирова
Индекс ООД
Отдел КНИГИ
1000 София
ул. “Христо Белчев” 2, етаж 6
(02) 987-72-61
<http://www.index2000.bg>

Новини от Българската библиотечно-информационна асоциация (ББИА)

На 8 май 2015 г. в Библиотечно-информационния център на Техническия университет – София, Българският информационен консорциум организира международно изложение „**БиблиоСвят: Наука и технологии**“ на научни издателства и техни партньори в областите медицина, фармация, химия, физика, технически, природни науки и др. Програмата на изложението включва представяне на електронни списания и книги, както и разпространение на материали за продукти и услуги на издателствата чрез изложбени щандове. Ще участват представители на ABE-IPS Sp. z o.o, CAB International, EBSCO Information Services, Elsevier, B.V., Gale Cengage, Nature Publishing Group/ Palgrave Macmillan, Royal Society of Chemistry, Scientific Knowledge Services, Taylor & Francis и Thieme Publishing Group.

През Националната библиотечна седмица (11–15 май 2015 г.) под надслов „**Библиотеките – вдъхновение и учене през целия живот за всички**“ ще се проведат следните **регионални кръгли маси**:

11 май 2015 г.

Регионална библиотека „Петър Стъпов“ – Търговище: „Библиотеките – привлекателни центрове за учене през целия живот (УЦЖ)“

Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ – Варна: „Библиотеките и националната стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020“

12 май 2015 г.

Регионална библиотека „Христо Смирненски“ – Хасково: „Библиотеките – привлекателни центрове за УЦЖ“

13 май 2015 г.

Регионална библиотека „Любен Каравелов“ – Русе: „Библиотеките – привлекателни центрове за УЦЖ“

14 май 2015 г.

Регионална Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив: „Ролята на библиотеките за насърчаване на четенето в контекста на националната стратегия „Учене през целия живот 2014–2020“

Регионална библиотека „Партений Павлович“ – Силистра: „Библиотеките – фактор за УЦЖ“

Регионална библиотека „Емануил Попдимитров“ – Кюстендил: „Библиотеките – привлекателни центрове за УЦЖ“

Регионална библиотека „Гео Милев“ – Монтана: „Учители, библиотекари – създатели на информационно грамотния човек“

Регионална библиотека „Христо Ботев“ – Враца: „Библиотеките – привлекателни центрове за УЦЖ“

Регионална библиотека „Никола Фурнаджиев“ – Пазарджик: „Мястото на библиотеките в Националната стратегия за учене през целия живот 2014–2020 г.“

Регионална библиотека „Петко Р. Славейков“ – Велико Търново: „Как да развием потенциала на библиотеките като центрове за УЦЖ“

Регионална библиотека „Априлов-Палаузов“ – Габрово: „Библиотеките – привлекателни центрове за УЦЖ“

Регионална библиотека „Проф. Беню Цонев“ – Ловеч: „Как да развием потенциала на библиотеките като центрове за УЦЖ. Доброволчеството в обществената библиотека създава предпоставки за учене чрез действие и развитие на компетентности“

Българската библиотечно-информационна асоциация ще проведе своята юбилейна XXV национална годишна конференция на **4 и 5 юни 2015 г.** в Стара Загора на тема **„Визия за бъдещето на библиотеките в България“**. В рамките на тази тема са изтъкнати следните основни акценти:

- Стратегии и библиотечни политики.
- Технологиите и нови библиотечни услуги в подкрепа на знанието.
- Библиотеките и ученето през целия живот.
- Информационната грамотност и компетентностите в цифровия век.
- 25 години ББИА и предизвикателствата на времето.

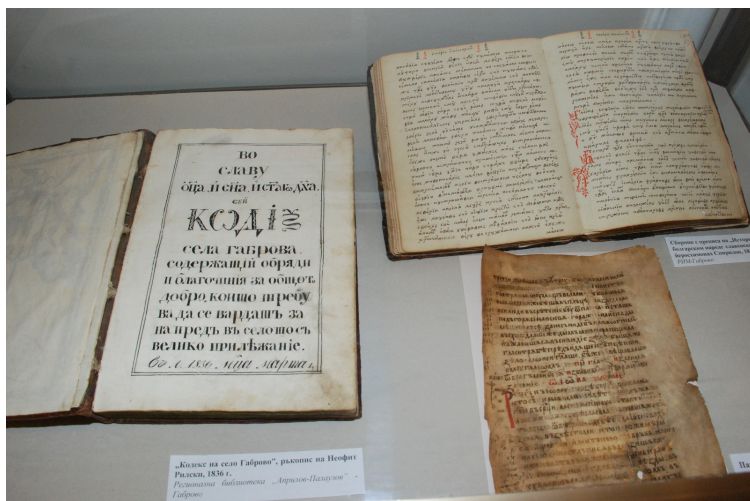
ИЗЛОЖБИ

„Съхранени реликви за Габрово“

30 март-9 април

По повод 155-годишнината от обявяването на Габрово за град Община Габрово и габровските културни институти организират изложбата „Съхранени реликви за Габрово“, открита на 2 април 2015 г.

Представени са знакови културни ценности, съхранили паметта за събития, личности и процеси в историческото развитие на града. Те са част от фондовете на Регионалния исторически

музей, АЕК „Етър“, Регионалната библиотека „Априлов – Палаузов“, Художествената галерия „Христо Цокев“, Музея „Дом на хумора и сатирата“, Националният музей на образованието. В изложбата участва и Техническият университет – Габрово с някои от най-големите си изобретения.

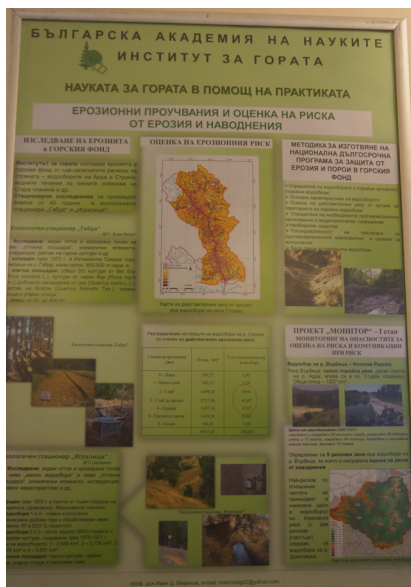
От изложбените зали за пръв път излизат най-старият ръкопис от XIV в., Габровският препис на „История во кратце о болгарском народе славенском“ на габровеца йеросхимонах Спиридон, и първите печати на града, от преди и след Освобождението, които се съхраняват в РИМ-Габрово. Сред ценните експонати са също така и уникалният „Кодекс на село Габрово“ на големия български книжовник Неофит Рилски, първият печат на първото новобългарско училище, гайтанджийският чарк и картините, представящи емблематичния образ на града.

По време на изложбата художникът Валентин Атанасов дари на Габрово създаденото от него произведение за голям симфоничен оркестър „Раждање на Светлината“. Заедно със създателя на аранжимента Милен Василев, той го посвещава на 155-годишнината от обявяването на Габрово за град и от името на жителите на града го дава за химн на „Годината на светлината“ на Инициативния комитет за България.

„Наука за гората в помощ на практиката“ 14-20 април

Институтът за гората откри изложба, посветена на Седмицата на гората, тази година под мотото „Гората – мост към бъдещето“. Експозицията представя част от научните разработки на института, свързани с международните проекти и сътрудничеството по еквивалентна безвалутна размяна. Тематиката обхваща проблеми и решения в областта на горската екология, лесовъдството и управлението на горските ресурси, горската генетика, физиологията, опазването и защитата на горската фауна и дивечовото богатство. Проследена е историята на мониторинга по Международната кооперативна програма „Гори“. На постери са показани мерките за адаптиране на горите и смекчаване на негативното влияние на климатичните промени, темата за горите и водните ресурси в условията на проучвания и оценка на риска от ерозия, наводнения, пожари, последствията за горските екосистеми и възможностите за прогнозиране.

“25 години от въвеждането в експлоатация на космическия телескоп Хъбъл” 23-30 април

По повод годишнината на телескопа „Хъбъл” Институтът по астрономия с НАО отбеляза събитието с научно-популярна лекция и изложба от изображения на космически обекти, заснети с телескопа „Хъбъл”.

България е една от 60-те държави в цяла Европа, в които бе разкрито дълго пазеното в тайна мистериозно изображение, направено и представено от космическия телескоп „Хъбъл“.

Мара Тодорова на страниците на в. „Развигор” (Едно неочаквано откритие)

Мария Младенова

Доскоро името на д-р Мара Тодорова (Теодорова) беше съвършено неизвестно както на библиотечната общност, така и на интелигенцията в Бълтария.

През 2006 г. ми се наложи да прегледам внимателно в. „Читалищни вести” (1923–1924), издание на Върховния читалищен съюз, който насочва вниманието си към теоретични въпроси на библиотекознанието като наука, в която по това време посветените у нас са все още малцина и се броят на пръсти.

Преглеждайки „Читалищни вести”, с изненада се натъкнах на поредица от 10 нейни статии по въпросите на библиотекознанието и библиотеките, които я характеризират като ерудиран специалист в областта на науката за библиотеката. Оказа се, че те са най-силните статии по теория на библиотекознанието, публикувани в професионалния ни печат не само в годините след Първата световна война, но и преди това.

Изяснявайки задачите, съдържанието и структурата на библиотекознанието, Мара Тодорова показва много добро познаване на класиците на немската библиотековедска школа, върху чиито схващания очевидно изгражда и собствените си теоретични позиции¹. Възгледите ѝ за библиотеките като ценен капитал на всяка страна и институции за активно културно влияние върху населението чрез книгата са в основата и на съвременното библиотекознание.

В сила са схващанията ѝ за ролята на библиотеката, на книгата и четенето в процесите на образованието, самообразованието и духовното и нравственото развитие на всяка личност.

В процеса на изясняване на библиотековедските възгледи на д-р Мара Тодорова у мен се породиха редица въпроси: коя е тази наша сънародничка, чиито стойностни публикации досега бяха избегнали от вниманието на библиотековедите, къде и кога е родена, в каква среда е израсла, къде и какво е следвала, при кого е учила, кога, къде и при кого е специализирала библиотекознание, как да се тълкува титлата д-р пред името ѝ. Като лекар с отношение към библиотеките или като научна степен, придобита от защитен докторат в областта на определена наука.

Какво и къде бе работила? Как са се развили личната ѝ съдба и професионалната ѝ кариера? Много въпроси, на които няхах отговор.

За реконструкцията на нейната лична и професионална биография ми послужиха редица автентични документи, които след дълги търсения, водена главно от интуицията си, открих в архива на НБКМ, както и в личните архиви на проф. Иван Д. Шишманов, Александър Теодоров-Балан², Никола Начов, Никола Михов, Велико Йорданов, Ячо Хлебаров и други български учени, с които тя е поддържала връзки и които са я насочвали и подкрепяли в нейното развитие.

Полезни ми бяха и някои статии (нейни и на съпруга ѝ Виторио Камерани) в българския периодичен печат, документи от италианския библиотековед в архива на Стоян Аргиров, както и малкият архив на брат ѝ – журналиста Николай Тодоров-Дориан, немски възпитаник като нея.

¹ Младенова, М. Библиотековедските възгледи на д-р Мара Тодорова. // *Библиотеки – четене – комуникации* : Шеста нац. науч. конф., В. Търново, 15–16 ноем. 2007. – В. Търново, 2008, с. 150–160.

² Младенова, М. Писма от д-р Мара Тодорова в архива на Александър Теодоров-Балан. // *Кирилицата в духовността на европейската информационна цивилизация* : Пета нац. науч. конф. с междунар. участие, София, 1 ноем. 2007 г. – София, 2008, с. 462–471.

Някои сведения за д-р Мара Тодорова и Виторио Камерани ми съобщиха известният италиански библиотековед проф. Петручани, който преподава библиотекознание в Университета в Пиза, големият италиански българист, който от 20 години преподава безплатно български език в същия университет – проф. Джузепе Дел’Агата, и моята приятелка Детелина Стоянова, която от години живее в града на Ромео и Жулиета – Верона.

Извървявайки сложен зигзагообразен път на научно търсене, малко по малко успях да „сглобя“ основните моменти от интересното и впечатляващо лично и професионално развитие³ на Мара Тодорова като интелектуалка от висока класа с широки културни интереси, владееща почти всички славянски езици (видно и от дисертацията ѝ) и съвършено три западни езика – немски, италиански и английски, които са ѝ откривали невероятни хоризонти за общуване със световната култура.

Смятах, че съм открила почти всичките ѝ публикации в областта на библиотекознанието, но се оказа, че не е така. Няма да скрия, че при един преглед на годишнините на в. „Развигор“, осъществен наскоро, се натъкнах на 26 нейни публикации, които бяха останали непознати на библиотековедите почти 90 години. Те за пореден път ме убедиха, че авторката им е не само първата сериозно подготвена българска библиотековедка, но е личност с богато амплуа и с много възможности за значителна изява в полето на духовността.

Прегледът на статията за в. „Развигор“, от който излизат общо 280 броя (6 януари 1921 – 21 май 1927; 30 януари – 12 юни 1937 г.), публикувана в „Речник на българската литература“⁴, показва, че името на Мара Тодорова не беше отбелязано сред неговите сътрудници. Нещо повече, името на Тодор Боров беше споменато само като редактор на изданието, но като автор на над 50 статии по широк кръг от проблеми на библиотеките, библиографията и книгата също не беше споменато от автора Лазар Георгиев. Очевидно имената на двамата сътрудници, както и тематичната област на статиите им не са представлявали особен интерес за него, въпреки значимостта им за развитието на културния живот в страната по това време, както и за утвърждаването на библиотекознанието, библиографията и книгознанието като науки със собствен обект и предмет на изследване.

Проявите си на страниците на в. „Развигор“ Тодорова започва само два месеца след завръщането си от Германия (1.XI.1922 г.), където тя в продължение на две години учи библиотекознание и получава сериозна теоретична и практическа подготовка в едни от най-представителните немски библиотеки в Лайпциг, Мюнхен и Фрайбург, при това под ръководството на такива известни преподаватели по библиотекознание като д-р Pouest, д-р Glauning и проф. Wolf – директор на Университетската библиотека в Мюнхен.

Първите шест статии в „Развигор“ Тодорова посвещава на различни проблеми на Университетската библиотека, като 5 от тях подписва с Д-р Т., а шестата – с М. Тодорова. Още в първата статия под линия благодари на директора на библиотеката г-н Стоян Аргиров, „който ми съобщи лично всички сведения, които не можеха да се изведат от съответните библиотечни отчети“⁵.

В нея авторката разкрива историята на възникването на библиотеката, трудните условия, в които осъществява дейността си, както и изключителната роля на директора ѝ проф. Любомир

³ Младенова, М. Опит за реконструкция на личната и професионална биография на първата българска библиотековедка д-р Мара Тодорова до заминаването ѝ в Рим. // Библиотеки – четене – комуникации : Седма нац. науч. конф., В. Търново, 21–22 ноем. 2008. – В. Търново, 2009, с. 73–85.

⁴ „Развигор“. Литературен лист. // Речник на българската литература, Т. 2. Е–О. София, 1977, с. 175–176.

⁵ Д-р Т. за университетската библиотека. // Развигор, II, № 95, 8 дек. 1922, с. 3.

Милетич – първият ѝ библиотекар, за нейното създаване. Изяснява и произхода на първоначалния ѝ фонд, избран от наличния на Софийската и Пловдивската библиотека, както и от дарената библиотека на Петропавловската духовна семинария в Лясковец, която е закрыта през 1886 г. Затова фондът ѝ от около 500 тома, „изключително със светско съдържание”, е присъединен към този на Университетската библиотека.

Авторката се спира на каталозите (тефтерни, азбучен и систематичен), чрез които е разкрит фондът за читателите, на неговото форматно нареждане, пестящо място, и на правилника за ползването на библиотеката, което „ставало без паричен залог”. В заключение Тодорова отбелязва, че поради крайно ограничения персонал, състоящ се само от един пазител, и малкия ѝ бюджет работата, извършвана в нея през първите 10 години, е с редица недостатъци, но въпреки това тя е „имала своя научен път и своя научна цел”.

В следващата си статия Тодорова анализира количествения състав на фонда на библиотеката⁶ за времето от 1893 до 1921 г., като използва данните от редовните годишни отчети, които от 1893 г. се публикуват в сп. „Minerva. Jahrbuch der Universitäten der welt” (Strassburg) наред с другите западни библиотеки. Тодорова установява, че фондът на библиотеката, който през 1920/1921 г. включва 60 066 заглавия в 106 885 тома, съдържа всички основни издания, необходими на студентите и преподавателите и удовлетворява техните научни интереси, въпреки скромния държавен бюджет, който библиотеката е получавала поради трудните икономически условия, които съпътстват развитието ѝ още от създаването ѝ през 1898 г.

Добре запозната както с теорията и практиката, така и със значението на библиотечните каталози в работата на всяка библиотека, Тодорова също анализира състоянието на каталожната система в Университетската библиотека, изграждана с активното участие и под ръководството на Стоян Аргиров, който от 1903 г. е неин постоянен щатен директор.

Изяснявайки значението на топографския, азбучния и систематичния каталог, тя установява, че в библиотеката е въведена „модерната каталогизация” и въпреки твърде малкия брой на персонала, през 1913 и 1914 г. са създадени каталози на дубликатите и на продължаващите издания, които „са дело на търпелива, съвестна работа на помощник библиотекарката г-жа Йорданова”⁷.

Авторката подчертава, че в бъдеще е необходимо да се изработят предметен каталог, каталог на отечествените издания, критичен каталог, каталог на ръкописите и каталог на старопечатните книги. Като съществена слабост отбелязва „липсата на каталог за ползване от студентите”, но е уверена, че към изработването им ще се пристъпи веднага след увеличаването на персонала и отпускането на необходимите за целта финансови средства⁸.

В следващите три статии, също посветени на Университетската библиотека, Тодорова разглежда поредица от такива важни въпроси като персонала ѝ⁹, наредбата на фонда ѝ¹⁰ и източниците за набавяне на фонда ѝ¹¹, които са от особено значение за цялостната ѝ работа. Авторката установява, че въпреки крайно недостатъчния персонал, който през 1922 г. е едва „8 редовни чиновника – 4 пазителя, 1 помощник и 3-ма писари”¹², те са положили изключителни

⁶ Д-р Т. Съставът на Университетската библиотека. // *Развигор*, II, № 96, 14 дек. 1922, с. 3, 4.

⁷ Д-р Т. Каталогизация на Университетската библиотека. // *Развигор*, II, № 97, 22 дек. 1922, с. 3.

⁸ Пак там.

⁹ Д-р Т. Персоналът на Университетската библиотека. // *Развигор*, II, № 99, 29 дек. 1922, с. 4.

¹⁰ Д-р Т. Наредба на книгите в Университетската библиотека. // *Развигор*, II, № 98, 29 дек. 1922, с. 2.

¹¹ Тодорова, М. Източниците на Университетската библиотека. // *Развигор*, III, № 103, 3 февр. 1923, с. 2.

¹² Д-р Т. Персоналът на... с. 4.

усилия, „за да има в България поне една библиотека (като чисто научна, тя е впрочем единствена) с ред и стил в уредбата”¹³, проявявайки „истински интерес към работата, съзнание за нейната важност, съвестно изпълнение”¹⁴.

Особен интерес представлява статията ѝ „Източниците на Университетската библиотека”¹⁵, която за комплектуване на фонда си е разчитала единствено на държавния бюджет, чиято сума е „бивала винаги недостатъчна, за да задоволява нуждите ѝ, а други постъпления отникъде”¹⁶. Авторката сочи за пример Америка и Финландия, в които даренията на библиотеките от заможните личности са стара традиция и благоприятстват съществуването им. Нещо повече, специалните библиотечни данъци, средствата от които се използват за библиотеките, дават значителен тласък на цялостната им дейност. Предлага по примера на Германия и у нас да се въведат библиотечни такси, които ще „допринасят не малко за увеличаване на библиотечното богатство”¹⁷. Тодорова отбелязва, че в Германия всеки студент „плаща отделна библиотечна такса, която за по-миналата година (1921) достигаше 10 марки семестриално, после стана 30 марки. Събраните такси се употребяват изключително за набавяне или подвързване на книги”¹⁸.

Тодорова настоява и у нас да се стимулира частната инициатива в полза на библиотеките, „за откриване на нови, защото те са съществени източници на културата на един народ”¹⁹.

Шестте статии, посветени на Университетската библиотека, в своята съвкупност отразяват нейната история и настоящето ѝ – постижения и проблеми, като показват не само задълбочената библиотечна подготовка на авторката им и познания върху съвременното състояние на библиотеките в чужбина, но и явно желание за подобряване на библиотечното дело в България както чрез по-добра държавна политика, така и чрез създаване и у нас на форми за повишаване на квалификацията на работещите като библиотекари.

Липсата на каквато и да е система в страната ни за професионална подготовка на библиотекари естествено води до факта, че в българските библиотеки от края на XIX век до средата на 40-те години на XX век, а и значително по-късно, попадат предимно случайни хора, които не са в състояние да поставят работата в тях върху научна основа и не могат да осъществят образователните им и социални функции.

Ръководството на Читалищния съюз постоянно поставя въпроса пред МНП, но решаването му непрекъснато се осуетява както поради вечния недостиг на средства в държавния бюджет, така и поради постоянните политически борби, смяната на кабинети и министри, които рефлектират остро върху целия обществен и стопански живот, а също и в сферата на културата, която никога не става приоритетна област в политиката на българската държава.

По времето на мандата на Стоян Аргиров като председател на ВЧС (1923–1928) усилено се работи и за организиране на библиотечарски курсове, необходимостта от които подкрепя МНП и лично министър Стоян Омарчевски. Вероятно те са причината, която кара Тодорова в началото на 1923 г. да посвети три статии – „Библиотечна подготовка”²⁰, „Библиотечни курсове”²¹,

¹³ Пак там.

¹⁴ Пак там.

¹⁵ Тодорова, М. Източниците на... с. 2.

¹⁶ Пак там.

¹⁷ Пак там.

¹⁸ Пак там.

¹⁹ Пак там.

²⁰ Д-р Тодорова, М. Библиотечна подготовка. // *Развигор*, III, № 105, 17 февр. 1923, с. 3. Дата 10.02.1923 г.

²¹ Д-р Тодорова, М. Библиотечни курсове. // *Развигор*, III, № 107, 25 февр. 1923, с. 3. Дата 25.02.1923 г.

„Библиотекознание. Летни курсове”²², на проблемите на квалификацията на библиотекарите, на потребността от курсове и програмата им, както и на същността на библиотекознанието като наука, която и до днес остава непозната дори за образовани личности.

Разкривайки пред читателите на изданието програмата на предстоящите летни курсове по библиотекознание, тя споделя становището си, че е от съществена важност „да бъде обширно и по възможност най-изчерпателно застъпено описанието на книгите – каталогизирането, различните видове каталози и различните видове инструкции за описание на всички възможни печатни издания, като при това се изучат инструкциите, приспособени на наша почва”²³.

С този текст тя демонстрира разбирането си за значимостта на каталогизацията в библиотечната работа и необходимостта от разкриването на фондовете с професионални инструменти. Затова настоява лекциите по каталогизация да бъдат „придружени и с упражнения, за да се покажат нагледно описанията при всички възможни случаи”²⁴. Предлага курсовете да завършат с изпит, а участниците в тях да получат свидетелство, доказващо, че са усвоили необходимите им библиотечни знания.

Заслуга на в. „Развигор” и на в. „Читалищни вести”²⁵ е, че публикуват учебната програма на първия курс по библиотекознание в България, която днес дава възможност да проследим началните стъпки на зараждащото се у нас библиотечно образование.

В него участват 136 библиотекари от страната, работещи във всички типове библиотеки: читалищни, училищни, народни, университетски и в някои специални. За лектори са привлечени преди всичко сътрудници на Читалищния съюз: Стоян Аргиров, Стилиян Чилингиоров, д-р Мара Тодорова и Васил Класанов, които са и първите преподаватели в България по библиотековедски дисциплини. Програмата включва шест учебни предмета, от които два не са в сферата на библиотекознанието: „Етнография”, четена от Ст. Л. Костов, и „Практическа археология и нумизматика”, водена от Иван Велков – уредници на Народния етнографски и Народния археологически музей в София, включени по настояване на МНП. Курсовете им са кратки – по 10 часа, от които 4 часа лекции и 6 часа са предвидени за посещения на музеите в столицата, с което не само се повишава общата култура на библиотекарите, но им се дават и минимум знания за уреждане на музейните сбирки, създадени към редица градски читалища в страната. Естественият „стълб” на курса е Стоян Аргиров, чиято дисциплина е „Предмет и същност на библиотекознанието”, за която са предвидени 24 часа (12 часа лекции и 12 практически занятия). В рамките на лекционния курс са темите „С какво се занимава библиотекознанието?; Библиотекознанието наука ли е или е изкуство?; Кога се явява библиотекознанието и неговата степен на развитие в чужбина и у нас?; Ползата и значението на науката библиотекознание; Какво трябва да се иска от библиотекаря и какви качества и познания трябва да обладава той? Ролята на библиотекаря в библиотеката и сред обществото”²⁶.

Това е първият по-цялостен теоретичен курс по библиотекознание, четен в България. По това време няма по-подготвен лектор в страната за него от Стоян Аргиров, който разбира колко е важно курсистите, за повечето от които науката е непозната, да осъзнаят нейната същност и значимостта ѝ както за работата им, така и за личното им професионално израстване. Проведен

²² Д-р Тодорова, М. Библиотекознание : Летни курсове. // *Развигор*, III, № 113, 14 апр. 1923, с. 3.

²³ Пак там.

²⁴ Пак там.

²⁵ *Читалищни вести*, I, № 6, 20 юни 1923, с. 3.

²⁶ Пак там.

дни преди избухването на Септемврийското въстание от 1923 г., с курса се правят първите стъпки в сферата на библиотечната квалификация не само у нас, но и в балканските страни.

Единствената жена преподавател в курса е д-р Мара Тодорова с лекции по дисциплината „Библиотечни системи. Подвижни библиотеки”, в рамките на която са формулирани пет теми: „Какви библиотечни системи съществуват за нареждане на книги; Изгодността на всяка система от хигиенно, удобно намиращо се и самообразователно гледище; Коя система за какви библиотеки е пригодна; Книгохранилища и тяхната уредба; Подвижни библиотеки”²⁷. Към името на лекторката е добавено „специализирала се по библиотекознание”. Очевидно специализацията ѝ е високо оценена от Стоян Аргиров – известен с вискателността си при подбора на лекторския състав, въпреки че възможностите му за избор са били доста ограничени.

Склонността си към обективен критичен анализ д-р Мара Тодорова проявява в статията си „Трудностите при библиотекарския курс”, чиито слабости според нея са няколко: „примитивни библиотечни условия за провеждането му; неговата краткотрайност – само 15 дни, поради факта, че МНП няма възможност да отпусне повече средства; липса на пособия и образци, чрез които нагледно да се посочи модерното обзавеждане на библиотеките и специално на общообразователните. В дните на курса, поради ремонт на Университетската библиотека, курсистите посещават Народната, в която те виждат примитивизма на всяка служба”²⁸, а образцова общообразователна библиотека в столицата липсва.

В тази статия д-р Тодорова, правейки сравнителен анализ между българските и чуждестранните условия за обучение на библиотекари, отбелязва, че на Запад „подобни занятия се водят в самите библиотеки и веднага след теоретическата лекция следва практическата в библиотеката... Тъй беше при курсовете в Мюнхенската университетска библиотека; така е и при тия, водени в Лайпцигската: „Deutsche Bucherei”²⁹.

Като други слабости на курса сочи липсата на българска и преводна литература по библиотекознание, отбелязвайки, че в това направление Съюзът ще има много работа в бъдеще. В какво вижда неговата роля? Преди всичко в това, че след получените знания в участниците се създава „уважение към библиотечния занаят”³⁰ и „желание да продължат и разширят в най-късо време тия библиотечни знания”³¹. И още нещо значимо – с този курс България „първа между своите балкански съседи тури началото на ново културно дело”, с което демонстрира стремеж към развитие чрез книгата и библиотеката.

Четири месеца след приключването на първия курс ръководството на ЧС внася пред министър-председателя проф. Александър Цанков, който същевременно е и министър на просвещението, пакет от предложения, имащи за цел да подобрят подготовката на библиотечни кадри в страната. Предлага се: да се предвидят в учебния план на Историко-филологическия факултет и часове по библиотекознание, като се даде възможност на студентите вместо друг второстепенен предмет да изучават дисциплината по избор и да полагат изпит по нея; ЧС със съдействието на МНП ежегодно да организира двумесечни курсове за библиотекарите от читалищата, държавните учреждения и учебните заведения; да се уреди в София самостоятелен библиотечен музей, в който участниците в курсовете, студентите по библиотекознание в СУ и всички работещи в библиотеките да се запознаят

²⁷ Пак там.

²⁸ Тодорова, Мара. Трудностите при библиотекарския курс. // *Читалищни вести*, I, № 12, 13 окт. 1923, с. 2.

²⁹ Пак там.

³⁰ Пак там.

³¹ Пак там.

с тяхната модерна уредба; още през същата година да се изпратят в чужбина за 2 години поне 15 души с висше филологическо образование, посочени от ЧС, за да специализират библиотекознание, които след завръщането си да бъдат назначени на работа в окръжните читалища и държавните библиотеки; на учителите библиотекари да не се възлагат повече от осем часа седмично, за да могат да изпълняват добре задълженията си на библиотекари.

Въпреки че министър-председателят обещава да проучи исканията на Съюза и да направи всичко за тяхното изпълнение, нито едно от тях не е осъществено. Причините са известни. Наред с колосалните човешки, материални и териториални загуби след края на Първата световна война стопанството, държавната и финансовата политика са в колапс, а международната обстановка не вдъхва никакви надежди за бързо възстановяване на нормалния живот в страната.

Следващите две статии на Тодорова във в. „Развигор” са „Библиотечна статистика”³² и „Народните читалища”³³.

В първата тя изяснява значението и ползата от статистиката както за отделната библиотека, така и за държавната статистика, и си поставя за цел да представи подробни статистически данни за Народната библиотека в София според годишния ѝ отчет за 1921 г., тъй като този за 1922 г. е подготвен, но все още не е отпечатан.

Авторката анализира новите постъпления (книги и периодика) за 1921 г. според източниците за набавяне: депозит, покупка и дарения, по съдържание (според отделите на използваната класификация) и по език (на български и на други езици), като отбелязва, че ако в края на 1921 г. целият фонд на Народната библиотека е 155 023 тома, то в края на 1922 г. е нараснал на 169 787 тома.

Сред читателите на библиотеката за годината – 16 957, най-много са студентите и учениците – 10 043, чиновници – 1854, учители – 1827, професори – 479, работници – 402 и др. Прочетените от тях през 1922 г. книги са едва 13 479, като сред тях преобладават книгите на български език – 5984 тома, и на руски – 5373 тома. Сред заетите книги по съдържание доминират тези по литература – 4429 тома, по история – 1275 тома, и по философия – 626 тома.

Използваните в статията данни са от времето, когато директор на Народната библиотека е Стилиян Чилингиров, който успява да наложи воденето на статистиката по европейски образец и отпечатването на статистическите ѝ отчети, използвани и днес с успех от изследователите за сравнителен анализ на развитието на институцията.

Авторката отбелязва, че въпреки трудните условия, в които осъществява дейността си Народната библиотека, всички показатели за годината имат по-високи стойности и изказва увереността си, че създаването на по-благоприятни условия за нейната работа несъмнено ще доведе до чувствително нарастване на читателите и на използвания фонд.

В края на статията Тодорова споменава, че в следващите номера на вестника ще публикува аналогични статистически данни за дейността на Университетската библиотека и за Народната библиотека в Пловдив, които отпечатват своите отчети, но те не се появяват.

В началото на 1924 г. Читалищният съюз отново активизира силите си за вкарване в дневния ред на Народното събрание на дълго отлагания законопроект за народните читалища. Тази ситуация провокира Тодорова да публикува статията си „Народните читалища”, в която излага основните положения в документа, акцентирайки върху необходимостта от подкрепата му от обществото и държавата, тъй като от него се очаква „да допринесе много за общото повдигане на културата сред

³² Тодорова, М. Библиотечна статистика. // *Развигор*, III, № 116, 5 май 1923, с. 2.

³³ Тодорова, М. Народните читалища. // *Развигор*, III, № 126, 19 ян. 1924, с. 1, 2.

народа” чрез създаване на по-добри условия на читалищата, чиято главна цел е „да способстват за научното, нравственото и естетическото развитие на жителите на общината”.

Представените дотук статии убедително характеризират авторката им като образован и компетентен библиотековед, познаващ условията, в които се създават и работят българските библиотеки, съвременните им проблеми и тези на професията, за които търси възможности за решаването им въпреки трудностите, които изпитва страната ни, и липсата на държавна политика за библиотеките.

Друга поредица от четири статии демонстрира много доброто ѝ познаване и на състоянието на библиотеките в чужбина. От някои тя има богати лични впечатления, за други се осведомява от чуждестранния библиотечен печат, който очевидно следи, а за да разшири кръгозора на българските библиотекарите и да ги импулсира към прилагане на новости в работата им, споделя с тях добри практически и интересни чуждестранни идеи от страниците на в. „Развигор”, който за нея се оказва добра трибуна, откъдето може да сподели знанията и опита си.

В „Народни достъпни библиотеки във Финландия”³⁴ отразява голямата грижа на малкия фински народ за създаването на народни общодостъпни библиотеки и видимите резултати. Познавайки се на данни от статия на финландеца Vaino Juncela, публикувана в сп. „Iahbücher für Nationalökonomie und Statistik”, тя привежда богати статистически данни за библиотечната система на Финландия, която според преброяването от 1900 г. има 2 712 562 жители, от които 2 370 960 живеят в селата. Въпреки че тя е най-рядко населената страна в Европа (след Норвегия и Исландия), в началото на XX век в нея има 1864 общодостъпни библиотеки, от които 1794 са в селата и 70 в градовете.

Успехите на финландската библиотечна система Тодорова обяснява със силно държавно субсидиране, с осезателната финансова подкрепа на общините и от редица съюзни дружества, чиито общи усилия са дали чудесни резултати, поради което финското библиотечно дело се намира в условия на очевиден подем. Лаконично и пределно точно Тодорова отбелязва, че ще е полезно и ние, българите, „да вземем пример от предаността и жертвите на финския народ за библиотеки”³⁵.

Тази преднина на Финландия по отношение на библиотеките и образователната ѝ система се запазва и до днес, поради което през 2008 г. ООН определи нейната система като най-добрата в света наред с тези в Дания, Австралия и Нова Зеландия.

Без да съм категорична, смятам, че Тодорова е първият библиотечен специалист у нас, който поставя в пресата въпроса за необходимостта и у нас да се създаде образцова библиотека с печатница за книги за слепи, чрез която да се създадат условия за тяхното духовно развитие. Затова в статията си „Библиотеки за слепи”³⁶, за която сочи, че използваните данни са взети от статията на д-р А. Мел, публикувана в сп. „Zeitschrift des Österreich Vereines Bibliothekswesen”, прави убедителен исторически преглед на появата им, датираща от средата на XIX век, и на съвременното им състояние и дейност в много страни – главно в Европа, Америка и Япония. Авторката припомня, че първите библиотеки за слепи се появяват в Лондон и са създадени от д-р William Moon (1818–1894) (сам слепец) и неговата дъщеря. През 1873 г. създаденото от тях „Home Teaching Society for the Blind of London” притежава над 3500 книги за слепи и снабдява с четиво 696 незрящи читатели. Когато Moon умира през 1894 г., във Великобритания има вече 79 подобни библиотеки, които получават все по-голямо разпространение благодарение на благотворителната

³⁴ Тодорова, М. Народни достъпни библиотеки в Финландия. // *Развигор*, III, № 101, 20 ян. 1923, с. 3.

³⁵ Пак там.

³⁶ Тодорова, М. Библиотеки за слепи. // *Развигор*, IV, № 147, 14 юни 1924, с. 2.

дейност и на благородството на много личности и общества.

За да спечели привърженици на добре премислената си идея и у нас да се създадат подобни библиотеки, Тодорова прави доста обстоен фактологически преглед на появата им в много европейски страни, като дава изобилни сведения за броя на книгите и на слепите, които се обслужват с тях, и изтъква, че ползването на тези библиотеки винаги е безплатно и често ръководствата им, библиотекарите, копистите и работещите в книговезниците са също незрящи, а книгите, изпращани по пощата, са освободени от такси.

Финалът на статията обаче е доста песимистичен, защото Тодорова е почти сигурна, че идеята ѝ ще бъде приета за „аномална“, а причината е, че „нашите зрящи българи днес ослепяват без библиотека и книга, и българската книга, написана за тия със зрение, е осъдена на загиване, паралелно с българската грамотност. Грижата за тъй наречените библиотеки за народа у нас едва ли не изглежда смешна и съвсем безполезна. Изобщо библиотеката е нещо малоценно за българина. Той може и без нея. Затова и съществуването на специален съюз (т.н. Читалищен съюз в България), който издига знамето на книгата и библиотеката, минава редица години незабелязано за българина. А към предложения законопроект от Читалищния съюз, целящ създаване на мрежа от образцови библиотеки за народа в страната ни – следователно спасяване на българската книга от загиване и забравя, общество и държава, се отнасят с равнодушие и дори небрежност.

„Рано е още“ и в XX век за библиотеки (не за слепи, а за зрящи) в България”³⁷.

Текстът безспорно носи белезите на известно обезверяване в защитата на трудната кауза на Читателския съюз, който работи в сложни условия и не среща необходимата подкрепа от държавата и от гражданството.

На идеята си за създаване и у нас на специални детски библиотеки Мара Тодорова посвещава статията си „Радостния час”³⁸, на която поставя мотото на Елин Пелин, един от редакторите и сътрудниците на в. „Развигор”. Класикът на българската словесност е прозрял, че „Любовта към книгата и интересът към литературата, ако не се развие у човека още когато той е дете, не може да се развие никога”³⁹. Споделяйки напълно това негово разбиране в статията „Радостния час” (L'heure joyeuse), заглавието на която носи името на новооснована детска библиотека в Париж, тя отразява опита на западния свят за откриването на библиотеки за деца, голямата цел на които е приобщаването към писаното слово, книгата и четенето от най-ранна детска възраст и полагането на специални грижи за развитие на творческите им способности, изискващи „специална вещина, тънки познания на детската душа и на детския вътрешен мир”⁴⁰. Като подчертава, че върховна грижа на всеки културен народ е тази за умственото и духовното развитие на подрастващите, Тодорова изяснява ролята в този отговорен процес на словото и хубавата детска книга. Писана с художествен усет, за да изпълни предназначението си, тя трябва да попадне в повече детски ръце, за да успее да принесе максимална полза в изграждането на духовния свят на малките читатели. Разкривайки методите и формите, които се използват в библиотека „Радостния час”, Тодорова задава директно риторичния въпрос: „Не е ли вече време да се подемат усиленни грижи за създаване и у нас на образцови детски библиотеки, които да подаряват на нашите деца същите часове на радост и които са залог за истинското духовно развитие на грядущото поколение?”⁴¹. В края на статията си тя се връща отново към необходимостта от създаване и на стойностни училищни библиотеки,

³⁷ Пак там.

³⁸ Тодорова, М. Радостния час. // Развигор, IV, № 176, 21 март 1925, с. 2.

³⁹ Пак там.

⁴⁰ Пак там.

защото е дълбоко убедена, че „Училището без уредени библиотеки извършва своята задача едва наполовина“⁴².

Въпреки че е писана преди 90 години, публикацията звучи актуално и днес. Авторката едва ли е допускала, че почти един век по-късно, във века на информационните технологии и информационното общество, училищните библиотеки у нас, поради липса на държавна политика, вместо да се увеличават, катастрофално намаляват, а преобладаващата част от съществуващите имат крайно незадоволителна дейност и вместо да привличат учениците, ги отблъскват както със своя неприветлив интериор, така и със своя остарял фонд, в който те не намират необходимата им съвременна информация.

Последна от цикъла статии, посветена на библиотечното дело в чужбина, е „Библиотечната политика в Америка“⁴³. В нея Тодорова се позовава на резултатите от научна командировка през 1919 г. на Херман Естер – директор на Централната библиотека в Цюрих, чиято основна цел е да се запознае отблизо с американското библиотечно дело и да схване на какво именно се дължат големият успех и необикновената популярност на библиотеката – главно на общодостъпната библиотека в Америка.

Една от причините обяснява с разбирането на всички държавници за мястото и ролята на библиотеките в цялостния живот на обществото. Илюстрирайки това разбиране, тя се позовава на мисълта на бъдещия президент Рузвелт, който с убеденост твърди, че „След черквата и училището общодостъпната библиотека най-способства за доброто. Откриването на една общодостъпна библиотека е най-важната придобивка за всеки град. Една община не може да си направи по-голямо добро от уреждането на една библиотека“⁴⁴.

Не само Ф. Рузвелт, но още първите президенти на САЩ Дж. Вашингтон, Д. Адамо, Т. Джеферсън, Д. Медисън, а и последователите им оказват сериозна подкрепа на библиотеките в страната. Сред тях преобладават четящите личности, които притежават богати лични библиотеки, а някои от тях са и библиофили. За успеха на библиотеките в САЩ съществен принос имат и Конгресът, и неговите сенатори, които формират отношение към тях и сред елита на американското общество, и в средната класа, подкрепят ги с държавни инструменти и с непозната и до днес за нашите условия благотворителност.

Когато изтъква успехите на американските библиотеки, авторката се спира и на подвижните библиотеки, чрез които новите книги достигат бързо до всички населени места и читателите им. Не пропуска да отбележи ролята на печатните месечни бюлетени, чиято цел е „бързото ориентиране в библиотеката“. Сред предимствата на американските библиотеки сочи удълженото работно време „най-често от 9 до 9 непрекъснато“. Но най-привлекателни в тях и отлично уредени са информационните служби, които още в първата четвърт на XX век дават и по телефона точни и изчерпателни справки с най-различен характер. Като илюстрира ролята на киното и рекламата за популяризиране на възможностите на библиотеките, авторката сочи един рекламен плакат, на който под въпроса „Какво извършва библиотеката?“ е написано: „Тя дава годишно на 5000 въпроса – телефонен отговор“⁴⁵. И това още в началото на миналия век, а ние въвеждаме тази услуга едва сега.

⁴¹ Пак там.

⁴² Пак там.

⁴³ Тодорова, М. Библиотечната политика в Америка. // *Развигор*, V, № 201, 27 дек. 1925, с. 2–3.

⁴⁴ Пак там

⁴⁵ Пак там.

В поредицата от статиите за библиотеките в чужбина Тодорова демонстрира широка осведоменост, умение да анализира добрите практики и да генерира полезни идеи за нашето младо библиотечно дело, което сто години по-късно не успява да догони постиженията в развитите европейски страни и Америка. Защо ли? Отговорът е известен на всички.

ГОДИШНИНИ НА ЧЛЕНОВЕ НА БАН (1869–2015)

Стефка Хрусанова, E-mail: hrusanova.st@cl.bas.bg

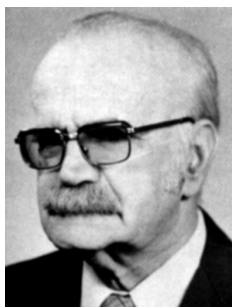
01 април

95 г. от рождението на ЕВГЕНИ ГЕОРГИЕВ МАТЕЕВ
(01.04.1920–04.06.1997), икономист, държавен и обществен деец.
Член-кореспондент (1951), академик (1967).

02 април

20 г. от смъртта на ХАНЕС УЛОФ ЙОСТА АЛФВЕН
(30.05.1908–02.04.1995), шведски астрофизик – електроника, физика,
астрофизика.
Чуждестранен член (1974).

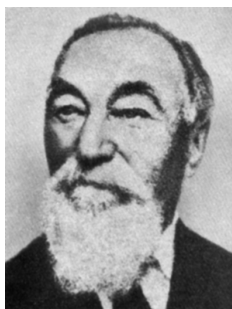
02 април

110 г. от рождението на ВЛАДИМИР ЕВТИМОВ ТОПЕНЧАРОВ
(02.04.1905–31.07.1997), журналист, историк, обществено-политически
деец.
Академик (1974).

02 април

110 г. от рождението на ВАСИЛ ЦАНКОВ ЦАНКОВ
(02.04.1905–25.08.1986), геолог.
Член-кореспондент (1967).

04 април

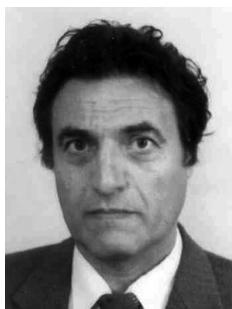
75 г. от смъртта на СТОЯН ИВАНОВ БРЪНЧЕВ
(13.02.1864–04.04.1940), лесовъд.
Дописен член (1898), действителен член (1900).

08 април
110 г. от смъртта на ЙОСИП ЮРАЙ ШТРОСМАЙЕР
(04.02.1815–08.04.1905), хърватски богослов и философ, политик.
Чуждестранен член (1884).

09 април
15 г. от смъртта на ЗАХАРИ МИХАЙЛОВ МЛАДЕНОВ
(23.05.1919–09.04.2000), ветеринарен патолог.
Член-кореспондент (1979), академик (1995).

10 април
75 г. от рождението на МИХАИЛ ГЕОРГИЕВ ВИДЕНОВ
(10.04.1940), езиковед.
Член-кореспондент (2004), академик (2008).

10 април
75 г. от рождението на МАТЕЙ ДРАГОМИРОВ МАТЕЕВ
(10.04.1940–25.07.2010), физик.
Академик (2003).

10 април
60 г. от смъртта на ГЕЗА ФЕХЕР
(04.08.1890–10.04.1955), унгарски археолог, историк, антрополог, филолог-византолог и тюрколог.
Чуждестранен член (1943).

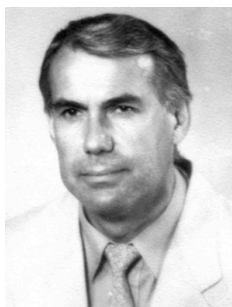
11 април
65 г. от смъртта на ФРАНЦЕ КИДРИЧ
(23.03.1880–11.04.1950), словенски литературовед-славист.
Чуждестранен член (1947).

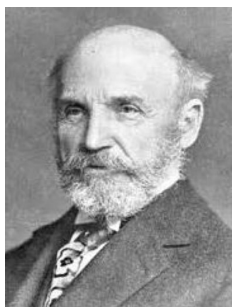
15 април
105 г. от рождението на АНГЕЛ ТОНЧЕВ БАЛЕВСКИ
(15.04.1910–15.09.1997), машинен инженер, специалист по материалознание
и технология на машиностроителните материали, общественик.
Член-кореспондент (1952), академик (1967). Председател (1968–1988) и
почетен председател на БАН (1988–1991).

15 април
155 г. от рождението на ИВАН ИВАНОВ ФИЧЕВ
(15.04.1860–18.11.1931), военен историк, общественик, дипломат.
Дописен член (1898), действителен член (1900).

19 април
80 г. от рождението на СТОИЛ ПЕШЕВ СТОИЛОВ
(19.04.1935), физикохимик.
Член-кореспондент (2004).

20 април
160 г. от рождението на ЙОЗЕФ ЗУБАТИ
(20.04.1855–21.03.1931), чешки езиковед.
Чуждестранен член (1926).

21 април
40 г. от смъртта на ЛЮСИЕН ГОДО
(11.10.1887–21.04.1975), белгийски математик.
Чуждестранен член (1974).

21 април
35 г. от смъртта на АЛЕКСАНДЪР ИВАНОВИЧ ОПАРИН
(18.02.1894–21.04.1980), руски биолог, биохимик.
Чуждестранен член (1952).

22 април
95 г. от рождението на ВАЛЕРИ НИСИМОВ ПЕТРОВ
(22.04.1920–27.08.2014), поет, драматург, сценарист и преводач.
Академик (2003).

24 април
165 г. от рождението на СВЕТОСЛАВ НИКОЛОВ МИЛАРОВ
(САПУНОВ)
(24.04.1850–15.07.1892), писател, публицист.
Редовен член (1884).

24 април
5 г. от смъртта на РАДОЙ ПЕТРОВ ПОПИВАНОВ
(09.08.1913–24.04.2010), лекар – биолог и генетик, държавен и обществен деец.
Член-кореспондент (1967), академик (1974).

24 април

105 г. от рождението на ТИТКО НИКОЛОВ ЧЕРНОКОЛЕВ

(24.04.1910–19.08.1965), аграрикономист, обществено-политически деец.

Член-кореспондент (1958). Главен научен секретар на БАН (1959–1961).

26 април

60 г. от рождението на ИВАНКА ЙОРДАНОВА ГЕРГОВА

(26.04.1955), изкуствовед.

Член-кореспондент (2015).

26 април

55 г. от смъртта на СТРАШИМИР ГЕОРГИЕВ ДИМИТРОВ

(10.08.1892–26.04.1960), геолог-минералог.

Академик (1947). Заместник-председател на БАН (1959–1960).

26 април

40 г. от смъртта на ЮЛИУС ДОЛАНСКИ

(23.02.1903–26.04.1975), чешки литературовед-славист.

Чуждестранен член (1963).

27 април

70 г. от смъртта на ГЕРХАРТ РОДЕНВАЛД

(16.10.1886–27.04.1945), немски археолог.

Чуждестранен член (1943).

29 април

80 г. от смъртта на ВЛАДИМИР ДИМИТРОВ МОЛЛОВ

(04.07.1873–29.04.1935), юрист, общественик и държавен деец.

Действителен член (1906). Дарител на БАН.

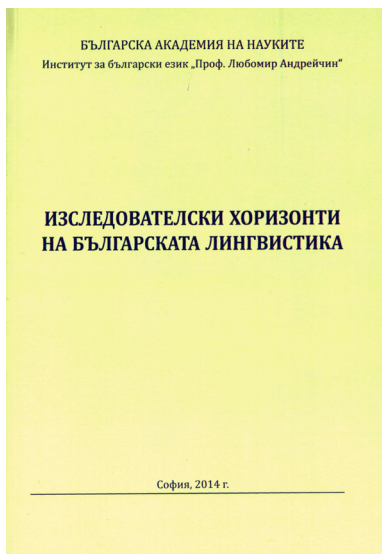
30 април

110 г. от смъртта на ПЕТЪР ГЕНЧЕВ (ГИНЧЕВ) ШКИПЪРНЕВ

(1843–30.04.1905), богослов, просветен и обществен деец.

Дописен член (1882), редовен член (1884). Деловодител на Привременния управителен комитет (1882–1884) и ревизор на БКД (1898).

**КНИГИ ОТ АКАДЕМИЧНОТО ИЗДАТЕЛСТВО “ПРОФ. МАРИН ДРИНОВ”,
ПОСТЪПИЛИ ВЪВ ФОНДА НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН**
Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.bg

ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ хоризонти на българската лингвистика :
Материали от Национална научна конференция, посветена на 90-годишнината от рождението на проф. дфн Йордан Заимов, (София, 30. 09. 2011-01.10. 2011 г.) / Ред. кол. : Анна Чолева-Димитрова и др. – София : БАН. Институт за български език, 2014. 248 с. : 1 л. портр. ; ил. ; Библиогр. в края на всяка ст.

ISBN 9789549248951

System number [000447798]

Сборникът включва 30 доклада, изнесени на конференция, посветена на 90-та годишнина от рождението на проф. Йордан Заимов. Със своите забележителни научни трудове той ще остане един от най-ярко изявените езиковеди у нас, дали значителен тласък за развитието на ономостиката и старобългаристиката у нас. Изследванията са разпределени в четири лингвистични направления – ономостика, етимология, история на българския език, диалектология и са определено приноси. За първи път ще бъдат огласени резултатите от редица значими за езиковедската наука изследвания, които по най-категоричен начин заявяват своята загриженост за опазването на културно-историческото ни наследство.

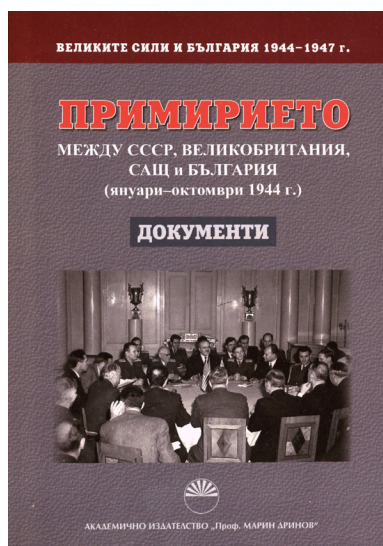

ЙЕЗЕРНИК, Божидар Балтазар. Дивата Европа : Балканите през погледа на западните пътешественици / Божидар Балтазар Йезерник ; Под науч. ред. на доц. д-р Петко Христов ; Прев. Виолета В. Периклиева. – 2. изд. – София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2014. 312 с. : сн. материал ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 273-311

ISBN 9789543227556

System number [000447987]

Книгата разкрива начина, по който Балканите са възприемани от западните пътешественици от средата на XVI до края на XX в., като съчетава остроумни коментари със задълбочени проучвания и богатство от исторически и културни детайли. Проучвайки над хиляда съобщения от първа ръка и сравнявайки наративи, обхващащи почти петстотин години, авторът доказва, че наблюденията над други хора в тяхната естествена среда отразява всъщност културата и менталитета на самия наблюдател. Така предаваните над вековете впечатления от Балканите ни дават много повече информация за Западна Европа, отколкото за страните и населяващите ги народи на полуострова.

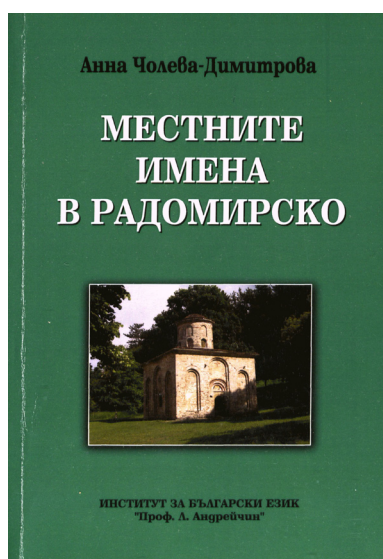

ПРИМИРИЕТО между СССР, Великобритания, САЩ и България (януари - октомври 1944 г.) : Документи : Т. 1. – София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2014. 442 с. : Биогр. бележки ; Именен показалец

ISBN 9789543227853

System number [000445793]

Първи том на документалния сборник „Примирението между СССР, Великобритания, САЩ и България (януари - октомври 1944 г.)“ е посветен на подготовката и сключването на примирие между съюзниците в антихитлеристката коалиция и България (януари – октомври 1944 г.). В сборникът намират място дискусиите, водени междусъюзниците по отделни клаузи на примирението, в частност относно изтеглянето на българските войски от гръцка и югославянска територии, участието на българската армия във военните операции срещу Германия и признаването на България за съюзираща страна, както и по повод отговорността на трите страни при осъществяването на контрол върху изпълнението на Съглашението за примирие, за ръководството на Съюзната контролна комисия и др. Предадена е атмосферата, в която са водени преговорите, показани са сериозните противоречия между съюзниците, възникнали при обсъждането на условията за примирие във връзка със стремежа на всяка от страните да засили възможностите си за влияние в следвоенна България. Представена е позицията на българското правителство по предложените условия за капитулация преди и по време на Съглашението от 28 октомври 1944 г.

ЧОЛЕВА-Димитрова, Анна М. Местните имена в Радомирско / Анна Чолева-Димитрова. – София : БАН. Институт за български език, 2009.

504 с. : с карти ; Библиогр. под линия

ISBN 9789549248913

System number [000437736]

Основна цел на изследването е да се представи цялостна картина на топонимната система в бившата Радомирска околия. Дадени са правилни тълкования на топонимите, като се определя тяхната езикова, диалектна и етническа принадлежност и се правят, доколкото е възможно, изводи за древните поселищни и културни отношения в тази част на Югозападна България – земите на Горна Струма.

ЧАКЪРОВ, Стоян Александров. Стволови клетки : Монография / Стоян Чакъров, Румена Петкова, Румен Панков. – 2. прераб. и доп. изд. – София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2014. 751 с. : ил. ; Речник на термините с. 737-745 ; Рез. на бълг. и англ. ез. с. 746-747 ; Бележки под линия ; Библиогр. след всеки раздел
ISBN 9789543227983

System number [000444744]

Монографията разглежда биологията и особенностите на стволовите клетки, методите и подходите за тяхното охарактеризиране, изследователската дейност върху недиференцирани и диференциращи се клетки и потенциалните приложения на клетъчната терапия. Дискутирани са всички по-важни аспекти на получаването, поддържането и използването на стволови клетки и клетъчни линии в съвременни условия, като специално внимание е отделено на оценката на възможностите за клетъчна терапия със стволови клетки, включително и за изготвяне на продукти за трансплантация.

**НОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ ВЪВ ФОНДА
НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН
Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.bg**

АЛАДЖОВ, Любен Иванов. Общество и капитализъм / Любен Иванов Аладжов. – София : Дума
2008, 2013. 175 с.
ISBN 9789549232868
System number [000417420]

АЛЕКС, Калина. Аз избирам / Калина Алекс ; Худ. Георги Мишков. – [Б. м.] : [Б. изд.],
[б. г.]. 94 с. : ил.
ISBN 9789549279054
System number [000416629]

АЛМАЛЕХ, Мони Ешуа. Архангелите в Библията / Мони Ешуа Алмалех. – София : Акад. изд.
проф. Марин Дринов, 2013. 159 с. : цв. ил. ; Резюме на англ. ез. с. 154-155 ; Бележки под линия ;
Библиогр. с. 147-153
ISBN 9789543225712
System number [000342848]

БАРТ, Ролан. Фрагменти на любовния дискурс / Ролан Барт ; Прев. от фр. Лидия Денкова. – 3. доп.
изд. – София : Нов български университет, 2013. 382 с.
ISBN 9789545357152
System number [000415443]

БАШЕВА, Цвета. Да построим мост : Страници от просветното дело в регион Сливен / Състав.
Цвета Башева, Иван Иванов, Жеко Танев. – Сливен : Агенция Компас, 2013. 524 с. : ил. ; В края
на кн. показали
ISBN 9789548558211
System number [000415463]

БОЯНОВА, Виолета. От симптомата към диагнозата в логопедичната практика / Виолета.Боянова.
– София : Нов български университет, 2012. София : Нов български университет, 2012. 255 с. :
табл. ; Библиогр. с. 248-255
ISBN 9789545357442
System number [000416731]

БУДНА памет за Сливен : Т. 2. / Андон Иванов Бояджиев. – Сливен : Агенция Компас, 2011.
443 с. : с цв. ил. ; портр. ; фотогр. ; Библиогр. с. 420-428
ISBN 9789548558198
System number [000435821]

ГЪЛЪБОВ, Антоний Найденов. Социология на политическото действие / Антоний Гълъбов. –
София : Нов български университет, 2012. 223 с. : ил. ; Библиогр. с. 221-223
ISBN 9789545356889
System number [000415799]

ДАСКАЛОВ, Румен Дончев. Как се мисли Българското възраждане / Румен Дончев Даскалов. – 2. доп. изд. – София : Просвета, 2013. 320 с. : ил. ; Библиогр. с. 266-282
System number [000416400]

ДИМИТРОВ, Димитър Алексеев. Християнските храмове по българските земи I - IX век / Димитър Алексеев Димитров. – София : Покров, 184 с. : ил. ; Богородичен, 2013. 184 с. : ил.
ISBN 9789542972174
System number [000416677]

ДРАГАНОВ, Иво Иванов. Телевизионното програмиране в общия аудиовизуален контекст : Монография / Иво Драганов. София : Нов български университет ; Планета 3, 2012. 198 с. : Бележки под линия ; Библиогр. с. 195-198
ISBN 9789545357107
System number [000415840]

ЕСКИЗИ към една Философия на нежността : Т. 1. / Лидия Денкова. – София : Нов български университет, 2013. 311 с. ; Библиогр. с. 299-309
System number [000415864]

ИГНАТОВ, Сергей Симеонов. Морфология на класическия Египет : По данни на Ермитажен папирус1115 / Сергей Симеонов Игнатов. – София : Нов български университет, 2012. 271 с. : Библиогр. с. 255-271
ISBN 9789545357213
System number [000415437]

ИЗГРЕВЪТ на "Бялото братство" : Пее и свири, учи и живее (Сборник). Спомени на съвременници и последователи на Всемирния Учител Беинса Дуно Т. 1. Събрал, подбрал, записал, съхранил и представил Вергилий Кръстев. – София : Библиотека Житен клас, 1993. 687 с. : снимки
System number [000342938]

ЙЕРОТИЧ, Владета. Завръщане към отците : Учението на Св. Йоан Лествичник, Св. Исаак Сирий, Св. Марк Подвижник и нашето време / Владета Йеротич ; Прев. св. Стоян Бербаков, презвитера Екатерина Крумова, Татяна Филева. – София : Фондация Покров Богородичен, 2013. 355 с. : Бележки под линия
ISBN 9789542972181
System number [000415416]

КОСТОВ, Коста Василев. Хобб, разказана за пациенти : Наръчник на пациента с хронична обструктивна белодробна болест / Коста В. Костов, Васил Шишков. – 2. прераб. и доп. изд. – София : Анкос, 2013. 108 с. : ил.
ISBN 9786199007617
System number [000416661]

МАРИНОВ, Марин Ласков. Нелинейни параболични уравнения : G-сходимост и качествени свойства на решенията / Марин Л. Маринов. – София : Нов български университет, 2012. 266 с. : ил. ; Библиогр. с. 257-266
ISBN 9789545357404
System number [000416385]

МАРИНОВ, Руси (Руси Маринов Русев). Интерактивни стратегически комуникации : Информационни и познавателни аспекти / Руси Маринов. – София : Нов български университет, 2012. 344 с. : ил. ; табл. ; сх. ; Библиогр. с. 300-303 и след отд. глави
ISBN 9789545357336
System number [000416408]

МАРИНОВА, Надя Иванова. Управление на проекти - инструмент за постигане на устойчиво развитие / Надя Маринова. – София : Нов български университет, 2012. 326 с. : табл. ; сх. ; Библиогр. с. 324-326
ISBN 9789545357350
System number [000416369]

МЕДИНСКИ, Владимир Ростиславович. Война. Митовите на СССР 1939-1945 / Владимир Медински. – София : Дума, 2013. 720 с. : с ил. ; портр. ; факс. ; Ориг. загл. : Война. Мифы СССР 1939-1945 / Владимир Ростиславович Мединский ; Библиогр. с. 709-717
ISBN 9789549232851
System number [000416904]

МИХАЙЛОВА, Екатерина Иванова. Парламентаризъм и правова държава в България : Принципи и практики / Екатерина И. Михайлова. – София : Нов български университет, 2012. 376 с. : табл. ; Библиогр. с. 374-376
ISBN 9789545357190
System number [000416377]

НИКОЛОВ-ЗИКОВ, Петър. Династията на Срацимировци : Властови доктрини и политически модели в Югоизточна Европа през XIV век / Петър Николов-Зиков. – София : Нов български университет, 2012. 251 с. : 1 к. ; ил. ; табл. ; + 8 л. ил. ; Показалци ; Библиогр. с. 215-230
ISBN 9789545357022
System number [000417430]

ПАЛМЕН, Кони. Падналият ангел [Палмен, Кони] : Роман / Кони Палмен ; Прев. Мария Енчева. – София : Аквариус, 2013. 318, [1] с.
ISBN 9789548692496
System number [000415422]

ПАСКАЛЕВ, Добрин. SMS стихове и рисунки / Добрин Паскалев ; Худож. Бойко Вачев. – [3. прераб. изд.] – [София] : The net, [2013]. 140 с. : ил.
System number [000416218]

ПРЕГЛЕД на съдебната реформа : [Ч. 4.] / Български институт за правни инициативи. – София : Сиби, 2013. 141 с. : табл. ; Бележки под линия
ISBN 9789547308381
System number [000435934]

РАКАРОВА, Събина Борисова. Пътеводител по икономика за мениджъри / Събина Ракарова, Анета Еленкова. – София : Нов български университет, 2013. 463 с. : ил. ; табл. ; сх.
ISBN 9789545357411
System number [000415794]

СИМЕТРИЯ на времето : Срещи и разговори с акад. Дмитрий Лихачов. Писма. Автографи : Кн. 1. / Калина Канева. – 2. прераб. и доп. изд. – София : Дума 2008, 2012. 575 с. : с ил. ; факс. ; Показалец на личните имена ; Загл. на произведения, срещани в текста ; Приложения
ISBN 9789549232837
System number [000419558]

СТАНКОВА, Маргарита Димитрова. Клинични и социални аспекти на поведенческите проблеми в предучилищна възраст / Маргарита Станкова. – София : Нов български университет, 2013. 260 с. : ил. ; табл. ; сх. ; Съдържа : Речник на клинични термини ; Библиогр. с. 228-255
ISBN 9789545356957
System number [000415876]

СТЕФАНОВ, Иван Киров. Силуети : Нещо като разкази... за нещо като хора... / Иван Стефанов. – [Велико Търново] : Фабер, 2013. 112 с.
ISBN 9789544009243
System number [000416708]

ФЕРНАНДЕС Пас, Агустин. Черен въздух / Агустин Фернандес Пас ; Прев. Теодора Цанкова. – София : Смол Стейшънс Прес, 2013. 175 с.
ISBN 9789543840199
System number [000415828]

**НОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ ВЪВ ФОНДА
НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН
ПРИСТИГНАЛИ ПО КНИГООБМЕН
Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.bg**

АНГЕЛОВ, Боян. Поетеон : Огледални хайку / Боян Ангелов. – София : Богианна, 2005. 32 с.
ISBN 9546760625
System number [000042712]

БАКУМЕНКО, Сергей Пантелеевич. Разливка стали под шлаком / Сергей Пантелеевич Бакуменко, Ким Кондратьевич Прохоренко. – Москва : Металлургия, 1969. 152 с. : илл. ; табл. ; Библиогр. с. 147-150
System number [000425089]

ABBOTT, Edwin Abbott. Flatland : An edition with notes and commentary / Edwin Abbott Abbott. – Cambridge, MA : Cambridge university press, 2010. 294 p. : ill. ; Bibliogr. p. 267-276
ISBN 9780521759946
System number [000427201]

CAMPLIN, Troy Earl. Diaphysics / By Troy Earl Camplin. – Lanham, MD ; New York ; Toronto ; Plymouth, UK : University press of America, 2009. 132 p.
ISBN 97807618 46482
System number [000427208]

COMMUTATIVE algebra : Noetherian and non-noetherian perspectives / Ed. by Marco Fontana et al. – New York, NY : Springer science+Business media, 2011. viii, 492 p. : ill.
ISBN 9781441969897
System number [000422688]

COMPUTATIONAL intelligence / Ed. Alexandru Floares. – Hauppauge, N.Y : Nova science publishers, 2013. x, 323 p. : ill.
ISBN 9781620819012
System number [000427248]

CONTUCCI, Pierluigi. Perspectives on spin glasses / Pierluigi Contucci and Cristian Giardinà. – Cambridge, UK : Cambridge university press, 2013. viii, 210 p. : ill.
ISBN 9780521763349
System number [000412320]

DOMAŃSKI, Grzegorz. Dorzecze Dolnej Nysy Łużyckiej u schyłku starożytności = Das Stromgebiet der unteren Neiße am Ende des Altertums / PAN. Instytutu archeologii i etnologii. Oddział we Wrocławiu ; Grzegorz Domański ; Tłumacz Marcin Wichrowski. – Wrocław : PAN. Instytutu archeologii i etnologii, 2010. 306, [1] p. : ill. ; tabl.
ISBN 9788389499738
System number [000410227]

DREW, David E. STEM the tide : Reforming science, technology, engineering, and math education in America / David E. Drew. – Baltimore, MD : The Johns Hopkins university press, 2011. xiv, 242 p. : ill. ; ISBN 9781421400945
System number [000427230]

DUGARD, Pat. Single-case and small-n experimental designs : A practical guide to randomization tests / Pat Dugard, Portia File, John B. Todman. – 2. ed. – New York : Routledge, 2012. XIII, 290 p. : ill. ; Glossary p. 275-280 ; Index p. 285-290 ; Bibliogr. p. 281-282
ISBN 9780415886222
System number [000422680]

ESSICK, John. Hands-on introduction to LabVIEW for scientists and engineers / John Essick. – New York ; Oxford : Oxford university press, 2013. 602 p. : ill.
ISBN 9780199925155
System number [000427228]

FOCUS on evolution equations / Ed. by Gaston M. N'Guerekata. – New York : Nova science publishers, 2012. ix, 210 p. : ill. ; ISBN 9781600213427
System number [000427251]

HARDY, G. H. A mathematician's apology / By G. H. Hardy. With a foreword by C. P. Snow. – 19th ed. – Cambridge, UK : Cambridge university press, 2012. 153 p. : ill.
ISBN 9781107604636
System number [000427210]

JANDER, Gerhart. Maßanalyse : Theorie und Praxis der Titrationen mit chemischen und physikalischen Indikationen / Gerhart Jander ; Jahr. Fortgef. von Gerhard Schulze et al. – 18. Aufl. Berlin : Gruyter & Co, 2012. XII, 371 p. : ill.
ISBN 9783110248982
System number [000412329]

KDBACIŃSKI, Jacek. Materiały do wczesnych pradziejów Zachodniej Wielkopolski : Osadnictwo pradziejowe i wczesnośredniowieczne w Lubrzy / Jacek Kabaciński, Iwona Sobkowiak-Tabaka. – Poznań : PAN. Instytutu archeologii i etnologii, 2011. 918 p. : ill. ; Summary p. 915-918 ; Bibliogr. p. 891-914
ISBN 9978393317301
System number [000435100]

KONDŌ, Jun. The physics of dilute magnetic alloys / Jun Kondō ; Translated by Shigeru Koikegami et. al. – Cambridge : Cambridge university press, 2012. xii, 261 p. : ill.
ISBN 9781107024182
System number [000422701]

LIDOVÁ kultura v muzeu : Sbírky Etnografického ústavu Moravského zemského muzea v Brně / Helena Beránková et al. ; Fotogr. Helena Beránková et al. ; Moravské zemské muzeum v Brně. – Brno : Moravské zemské muzeum Brno, 2013. 219 p. : ill.
ISBN 9788070284025
System number [000407591]

MESYATS, Gennady A. Cathode phenomena in a vacuum discharge : The breakdown, the spark and the arc / Gennady A. Mesyats. –Moscow : Nauka, 2000. 400 p. : fig., tab. ; Библиогр. след всяка глава
ISBN 5020225673
System number [000042746]

McLACHLAN, Geoffrey J. The EM algorithm and extensions / Geoffrey J. McLachlan, Thriyambakam Krishnan. – 2. ed. – Hoboken, NJ : Wiley-Intersc. publ., 2008. XXVII, 359 p. : ill.
ISBN 9780471201700
System number [000427212]

PLASMIDS : Genetics, applications and health / Ed. Favian E. Rivera Gonzales and Magdalena I. Lopez. – New York : Nova science publishers, 2012. X, 159 p. : ill. ; Index p. [149]-159 ; Bibliogr. p. 144-147
ISBN 9781620813706
System number [000412323]

PREHISTORIC Sitagroi : Excavations in northeast Greece, 1968-1970 Volume 2 : The final report / Ed. by Ernestine S. Elster, Colin Renfrew. – Los Angeles, CA : University of California, Cotsen institute of archaeology., 2003. 520 p. : plates ; Bibliogr. p. 495-519
ISBN 1931745021
System number [000042738]

THE climate of the Mediterranean region : From the past to the future / [Ed. by] Piero Lionello Beteiligt. – Amsterdam : Elsevier, 2012. XC, 502 p. : ill.
ISBN 9780124160422
System number [000412360]

SHAPIRA, Yair. Solving PDEs in C++ : Numerical methods in a unified object-oriented approach / Yair Shapira. – 2nd ed. – Philadelphia, PA : The society for industrial and applied mathematics (SIAM), 2012. xxvii, 776 p. : ill. ; Index pl. 759-776 ; Bibliogr. p. 753-758
ISBN 9781611972160
System number [000412366]

SHOUCRI, Merit Mounir. Numerical solution of hyperbolic differential equations / Merit Mounir Shoucri. – New York : Nova science publishers, 2008.
134 p. : ill. ; ; Index p. 131-134 ; Bibliogr. p. 125-129
ISBN 9781604564594
System number [000422715]

WAHLSTRÖM, Erik. Accentual respension in greek strophic poetry / E. Wahlström. – Helsinki : Societas Scientiarum Fennica, 1970. 22 p.
System number [000425088]